

1 (Sem-5/FYUGP) EDU 45 MN/(A)

2 0 2 5

EDUCATION

(Minor)

Paper : EDU0500504

(Educational Technology)

(Set-A)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. Answer the following as directed : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰ দিয়া :

(a) From which two Greek words is the word 'technology' derived?

কোন দুটা গ্ৰীক শব্দৰ পৰা 'technology' শব্দটো আহিছে?

(2)

(b) Who developed the concept of branching programming?

শাখাযুক্ত কাৰ্যক্রমিক খাৰণাটো কোনে উদ্ভাৱন কৰিছিল ?

(c) 'Communis' means _____.

(Fill in the blank)

'Communis' মানে _____।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

(d) "Teaching is a task of a teacher which is performed for the development of a child." Who said this statement?

"শিক্ষণ হৈছে শিক্ষকৰ এটা কাৰ্য যিটো শিশুৰ বিকাশৰ বাবে সম্পাদন কৰা হয়।" কথাষাৰ কোনে কৈছিল ?

(e) The role of students is active in lecture method.

(Write True or False)

বক্তৃতা পদ্ধতিত শিক্ষার্থীৰ ভূমিকা সক্ৰিয়।

(শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা)

(f) Mention one demerit of laissez-faire teaching behaviour.

অহস্তক্ষেপকাৰী শিক্ষণ আচৰণৰ এটা অসুবিধা উল্লেখ কৰা।

(3)

(g) What is Herbert's five formula steps?

হাৰ্বাৰ্টৰ পঞ্চসূত্র স্তৰ কি ?

(h) Give one definition of microteaching.

অনুশিক্ষণৰ এটা সংজ্ঞা দিয়া।

2. Answer the following questions in brief (any six) : 2×6=12

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ চমুকৈ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো ছয়টা) :

(a) What is meant by educational technology?

শৈক্ষিক প্ৰযুক্তিবিজ্ঞান বুলিলে কি বুজা ?

(b) Mention two characteristics of programmed instruction.

আঁচনিকৃত নিৰ্দেশনাৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(c) What are the types of verbal communication?

ভাষিক যোগাযোগৰ ভাগকেইটা কি কি ?

(d) Write two advantages of projected aids.

প্ৰক্ষেপণমূলক সঁজুলিৰ দুটা সুবিধা লিখা।

(4)

- (e) What is meant by teaching device?
শিক্ষণৰ উপায় বুলিলে কি বুজা ?
- (f) Mention two strengths of lecture method.
বক্তৃতা পদ্ধতিৰ দুটা সবল দিশ উল্লেখ কৰা।
- (g) Write two characteristics of democratic teaching behaviour.
গণতান্ত্ৰিক শিক্ষণ আচৰণৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।
- (h) Define reflective level of teaching.
চিন্তাসূচক শিক্ষণ পৰ্যায়ৰ সংজ্ঞা দিয়া।
- (i) Write two objectives of skill lesson.
দক্ষতামূলক পাঠৰ দুটা উদ্দেশ্য লিখা।
- (j) What are the steps of microteaching?
অনুশিক্ষণৰ স্তৰকেইটা কি কি ?

3. Answer any four from the following questions : $5 \times 4 = 20$

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) Explain the nature of educational technology.
শৈক্ষিক প্ৰযুক্তিবিজ্ঞানৰ প্ৰকৃতি ব্যাখ্যা কৰা।

(5)

- (b) Discuss about the marks of effective classroom communication.
সাৰ্থক শ্ৰেণীকক্ষ যোগাযোগৰ দিশসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
- (c) Write the merits and demerits of narration technique.
বৰ্ণনা কৌশলৰ গুণ আৰু দোষসমূহ লিখা।
- (d) "The teaching-learning process is a human affair between unique teacher and unique learner." Explain with appropriate examples.
"শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়া হৈছে অদ্বিতীয় শিক্ষক আৰু অদ্বিতীয় শিক্ষাৰ্থীৰ মাজত এক মানবীয় কাৰ্য।" উপযুক্ত উদাহৰণেৰে ব্যাখ্যা কৰা।
- (e) Describe the functions of stages of teaching.
শিক্ষণৰ স্তৰবোৰৰ কাৰ্য্যবলী বৰ্ণনা কৰা।
- (f) Mention four characteristics of memory level of teaching.
শিক্ষণৰ স্মৰণ পৰ্যায়ৰ চাৰিটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(6)

(g) Discuss the criteria of a good lesson plan.

উত্তম পাঠ পৰিকল্পনাৰ লক্ষণসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(h) Write the aims and objectives of microteaching.

অনুশিক্ষণৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্যসমূহৰ বিষয়ে লিখা।

4. Answer the following questions (any two) :

10×2=20

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো দুটা) :

(a) What is meant by instructional technology? Explain its subject matter and objectives. 2+(4+4)=10

নিৰ্দেশনাত্মক প্ৰযুক্তিবিজ্ঞান বুলিলে কি বুজা? ইয়াৰ বিষয়বস্তু আৰু উদ্দেশ্যসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

(b) Define programmed instruction. Write the principles of programmed instruction. 3+7=10

আঁচনিকৃত নিৰ্দেশনাৰ সংজ্ঞা দিয়া। আঁচনিকৃত নিৰ্দেশনাৰ নীতিবোৰ লিখা।

(c) Describe the uses of internet in education.

শিক্ষাত ইণ্টাৰনেটৰ ব্যৱহাৰ বৰ্ণনা কৰা।

(7)

(d) "Project is a problematic act carried to completion in its natural settings." Explain the statement.

“প্ৰজেক্ট হৈছে স্বাভাৱিক পৰিবেশত সম্পাদন কৰা সমস্যাৰূপৰ কাৰ্য।” কথাষাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

(e) Make a comparative study on memory, understanding and reflective levels of teaching.

স্মৰণ, বোধগম্যতা আৰু চিন্তাসূচক শিক্ষণ পৰ্যায়ৰ তুলনামূলক অধ্যয়ন কৰা।

★★★

1 (Sem-5/FYUGP) EDU 45 MN/ (B)

2 0 2 5

EDUCATION

(Minor)

Paper : EDU0500504

(Educational Technology)

(SET-B)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

***The figures in the margin indicate full marks
for the questions.***

1. Answer the following as directed : 1×8=8

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুসৰি উত্তৰ দিয়া :

(a) From which language has the English word 'technology' been derived?

**ইংৰাজী 'technology' শব্দটো কোনটো ভাষাৰ পৰা
উৎপত্তি হৈছে ?**

(2)

(b) _____ is the originator of linear programming.

(Fill in the blank)

_____ হৈছে বৈশ্বিক আঁচনিৰ উদ্ভাৱক।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

(c) The meaning of the Latin word 'communis' is _____.

(Fill in the blank)

লেটিন শব্দ 'communis' ৰ অৰ্থ হ'ল _____।

(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

(d) Write the full form of INFLIBNET.

INFLIBNET ৰ সম্পূৰ্ণ আকাৰ লিখা।

(e) Who wrote the book, *The Play Way*?

The Play Way নামৰ গ্ৰন্থখনৰ ৰচক কোন আছিল ?

(f) Write one merit of memory level teaching.

স্মৰণ পৰ্যায়ৰ শিক্ষাদানৰ এটা সুবিধা লিখা।

(g) Mention one characteristic of understanding level of teaching.

শিক্ষাদানৰ বোধগম্যতা পৰ্যায়ৰ এটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(3)

(h) From which Greek word has the English word 'strategy' been derived?

ইংৰাজী 'strategy' শব্দটো গ্ৰীক ভাষাৰ কোনটো শব্দৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে ?

2. Answer the following questions in brief (any six) : 2×6=12

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ চমুকৈ উত্তৰ লিখা (যি কোনো ছয়টা) :

(a) Mention two nature of educational technology.

শৈক্ষিক প্ৰযুক্তিবিজ্ঞানৰ দুটা প্ৰকৃতি উল্লেখ কৰা।

(b) Write two differences between hardware and software approaches.

হাৰ্ডৱেৰ আৰু চফটৱেৰৰ অভিন্নতাৰ মাজৰ দুটা পাৰ্থক্য লিখা।

(c) Mention two barriers of classroom communication.

শ্ৰেণীকোঠাৰ যোগাযোগত বাধা সৃষ্টি কৰা দুটা কাৰক উল্লেখ কৰা।

(d) Mention two demerits of projected resources.

প্ৰক্ষেপণমূলক সম্পদৰ দুটা অসুবিধা উল্লেখ কৰা।

(4)

(e) Write two characteristics of teaching.
শিক্ষণৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

(f) Write two advantages of lecture method.
বক্তৃতা পদ্ধতিৰ দুটা সুবিধা লিখা।

(g) What is laissez-faire teaching behaviour?
অহস্তক্ষেপকাৰী শিক্ষণ আচৰণ কি ?

(h) Mention two characteristics of democratic teaching behaviour.
গণতান্ত্ৰিক শিক্ষণ আচৰণৰ দুটা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

(i) Write two importance of lesson plan.
পাঠ পৰিকল্পনাৰ দুটা গুৰুত্ব লিখা।

(j) What is micro-teaching?
অণুশিক্ষণ কি ?

3. Write short notes on any four from the following : $5 \times 4 = 20$

তলত দিয়া যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা :

(a) Principles of programmed instruction
আঁচনিকৃত নিৰ্দেশনাৰ নীতিসমূহ

(5)

(b) Marks of effective classroom communication

ফলপ্ৰসূ শ্ৰেণীকোঠাৰ যোগাযোগৰ উপায়সমূহ

(c) Social media
সামাজিক মাধ্যম

(d) Project method
প্ৰকল্প পদ্ধতি

(e) Maxims of teaching
শিক্ষণৰ বিধি বা সূত্ৰসমূহ

(f) Authoritarian teaching behaviour
স্বৈৰতান্ত্ৰিক শিক্ষণ আচৰণ

(g) Herbartian steps of lesson planning
পাঠ পৰিকল্পনাৰ হাৰ্বাৰ্টিয়ান স্তৰসমূহ

(h) Components of micro-teaching
অণুশিক্ষণৰ উপাদানসমূহ

(6)

4. Answer any two from the following questions : $10 \times 2 = 20$

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ পৰা যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What is educational technology?
Discuss its scope. $3+7=10$

শৈক্ষিক প্ৰযুক্তিবিজ্ঞান কি? ইয়াৰ পৰিসৰ আলোচনা
কৰা।

(b) What is meant by communication?
Discuss about the nature of
communication. $2+8=10$

যোগাযোগৰ অৰ্থ কি? যোগাযোগৰ প্ৰকৃতিৰ বিষয়ে
আলোচনা কৰা।

(c) What is teaching? Discuss about the
criteria of good teaching. $2+8=10$

শিক্ষণ কি? ভাল শিক্ষণৰ নিৰ্ণায়কসমূহৰ বিষয়ে
আলোচনা কৰা।

(d) What are the phases of teaching?
Discuss. 10

শিক্ষণৰ পৰ্যায়সমূহ কি কি? আলোচনা কৰা।

(7)

(e) What is the meaning of lesson
planning? Discuss about the criteria of
a good lesson plan. $3+7=10$

পাঠ পৰিকল্পনাৰ অৰ্থ কি? উত্তম পাঠ পৰিকল্পনাৰ
নিৰ্ণায়কসমূহ আলোচনা কৰা।

***

1 (Sem-5/FYUGP) EDU 46 MN/(B)

2 0 2 5

EDUCATION

(Minor)

Paper : EDU0500604

(Emerging Issues in Education)

(Set-B)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

1. Answer the following as directed : 1×8=8

তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশানুসৰি উত্তৰ দিয়া :

(a) Article _____ provides for equality of opportunity in matters related to public employment.

(Fill in the blank)

অনুচ্ছেদ _____ ৰ মতে বাজহুৱা দিশৰ নিয়োগৰ ক্ষেত্ৰত সকলো নাগৰিকে সমানে সুযোগ লাভ কৰিব।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

(2)

- (b) What is meant by street children?
পথশিশু বুলিলে কি বুজা ?
- (c) What is meant by Ozon layer depletion?
অ'যন স্তৰৰ অৱক্ষয় বুলিলে কি বুজা ?
- (d) What is the full form of MOOC?
MOOC-ৰ সম্পূৰ্ণ আকাৰটো কি ?
- (e) What is globalization?
গোলকীকৰণ কি ?
- (f) Mention any one cause of educated unemployment.
শিক্ষিত নিবনুৱা সৃষ্টি হোৱাৰ যি কোনো এটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।
- (g) KKHSOU was established in the year 1985.

(Write True or False)

KKHSOU ১৯৮৫ চনত স্থাপিত হৈছিল।

(সঁচা নে মিছা লিখা)

- (h) Mention any one characteristic of youth unrest.
যুৱ বিশ্বস্তলতাৰ যি কোনো এটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

(3)

2. Answer any six of the following questions briefly : 2×6=12

তলত দিয়া যি কোনো ছয়টা প্ৰশ্নৰ চমু উত্তৰ দিয়া :

- (a) What is meant by social inequality?
সামাজিক বৈষম্যতা বুলিলে কি বুজা ?
- (b) Mention any two remedies of campus disturbance.
বিদ্যায়তনিক বিশৃঙ্খলতাৰ প্ৰতিকাৰৰ যি কোনো দুটা উপায় উল্লেখ কৰা।
- (c) What is liberalization?
উদাৰীকৰণ কি ?
- (d) Mention any two causes of examination anxiety.
পৰীক্ষা উদ্বেগ/ভীতিৰ যি কোনো দুটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।
- (e) What is meant by global warming?
গোলকীয় উষ্ণতা বুলিলে কি বুজা ?
- (f) Mention any two objectives of multicultural education.
বহুসাংস্কৃতিক শিক্ষাৰ যি কোনো দুটা উদ্দেশ্য উল্লেখ কৰা।

(g) Write any two merits of liberalization in education.

শিক্ষাত উদাৰীকৰণৰ যি কোনো দুটা সুবিধা লিখা।

(h) Write any two educational problems of slum dwellers.

বস্তি অঞ্চলৰ লোকসকলৰ যি কোনো দুটা শৈক্ষিক সমস্যাৰ বিষয়ে লিখা।

(i) What is globalization in education?

শিক্ষাত গোলকীকৰণ মানে কি ?

(j) Mention any two issues related to multi-cultural education.

বহুসাংস্কৃতিক শিক্ষাৰ লগত সন্নিহিত যি কোনো দুটা বিচাৰ্য বিষয় উল্লেখ কৰা।

3. Answer any four from the following questions : $5 \times 4 = 20$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ পৰা যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Explain the causes of gender disparity.

লিংগ বৈষম্যতাৰ কাৰণসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

(b) Write a note on 'education as investment'.

'বিনিয়োগ হিচাপে শিক্ষা'ৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

(c) Discuss the causes of youth unrest.

যুৱ বিশৃঙ্খলতাৰ কাৰণসমূহ আলোচনা কৰা।

(d) Elaborate the role of NGO in environmental protection.

পৰিবেশ সংৰক্ষণত বেচৰকাৰী সংস্থাৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে বহলাই লিখা।

(e) Describe the steps taken by the government for eliminating child labour.

শিশু শ্ৰমিক দূৰীকৰণৰ বাবে চৰকাৰে কেনেদৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে, বৰ্ণনা কৰা।

(f) Discuss the problems of alternative education.

বিকল্প শিক্ষাৰ সমস্যাসমূহ আলোচনা কৰা।

(g) Write a note on 'Saakshar Bharat Mission'.

'স্বাক্ষৰ ভাৰত অভিযান'ৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

(6)

(h) Explain the causes of population explosion.

জনসংখ্যা বিস্ফোৰণৰ কাৰণসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

4. Answer any two from the following questions : $10 \times 2 = 20$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ পৰা যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Discuss the constitutional provisions for ensuring equality in education.

শিক্ষাৰ সমতাৰ নিশ্চিতকৰণৰ ক্ষেত্ৰত সাংবিধানিক প্ৰতিবিধানসমূহ আলোচনা কৰা। 10

(b) What is privatization? Discuss its impact on education. $4+6=10$

ব্যক্তিগতকৰণ কি? শিক্ষাত ব্যক্তিগতকৰণৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(c) What do you mean by educated unemployment? Suggest measures for solving the problem of educated unemployment. $2+8=10$

শিক্ষিত নিবনুৱা কি? শিক্ষিত নিবনুৱা সমস্যা সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত উপায়ৰ বিষয়ে লিখা।

(7)

(d) Discuss the role of environmental education for sustainable development. 10

বহনক্ষম উন্নয়নত পৰিবেশীয় শিক্ষাৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

(e) Discuss the role of IGNOU as alternative education. 10

বিকল্প শিক্ষাত IGNOUৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

***